

160. Perjantaina 3 päivänä joulukuuta 1993

kello 23.40

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotukset hovioikeuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 4853

Hallituksen esitys n:o 139
Lakivaliokunnan mietintö n:o 24

2) Ehdotus laiksi Metsähallituksesta ... ”

Hallituksen esitys n:o 257
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 27

3) Ehdotukset opintotukilain ja laiksi asumistukilain 2 ja 15 §:n muuttamisesta 4858

Hallituksen esitys n:o 226
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 25

Pöydällepanoa varten esitellään:

4) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 52 hallituksen esityksestä laiksi työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain sekä eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaisen vakuutusmaksun tilapäisestä alentamisesta sekä yrittäjiltä perittävästä vakuutusmaksusta vuonna 1994 (HE 296) 4860

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

S.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset hovioikeuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 139
Lakivaliokunnan mietintö n:o 24

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 24.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi Metsähallituksesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 257
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 27

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 27.

Keskustelu:

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Hallitus on uhkaustensa mukaisesti antanut eduskunnalle esityksen Metsähallituksen liikelaitostamisesta. Tämä on varsin poikkeuksellinen liikelaitostamisoperaatio, sillä siinähan tuolla perustettavalla uudella liikelaitoksella on paljon muitakin tehtäviä kuin pelkkä liikelaitoksena toimiminen eli on yhteiskunnallisia tehtäviä, luonnon-suojelupuolelle liittyviä hyvin laaja-alaisia tehtä-

viä. Eli ei olekaan mitenkään kovin yksinkertaista ympätä näitä kaikkia samaan lakiin. Esimerkiksi Posti-Telen osaltahan meneteltiin sillä tavalla, että oli varsinainen toimintalaki erikseen ja hallinnollinen laki erikseen.

Niinpä tässä tapauksessa aivan erikoiseen merkitykseen oli tuleva tai oikeastaan piti tulla hallintovaliokunnan asiasta antaman lausunnon. Hallintovaliokunta tämän työn teki varsin perusteellisesti ja tekstin osalta, oliko se jotakin 11 liuskaa, esitti sekä yleisluontoisia että pykäläkohtaisia havaintoja, jotka olivat todella viimeiseen saakka mietittyjä ja ajateltuja ja hyvin rakentavahenkisiä, arvoisa puhemies.

Sitten kun tämä asia tuli maa- ja metsätalousvaliokuntaan, niin olisiko ajanpuutteesta johtunut tai mistä, niin eipä mitään merkitystä koko tällä hallintovaliokunnan lausunnon olluakaan? Se on minusta erittäin suuri vahinko.

On erittäin suuri vahinko se, että maa- ja metsätalousministeriön asianomaiset metsäpuolen virkamiehet ovat asennoituneet näihin asioihin sillä tavalla kuin ovat asennoituneet. Heidän uudelleenkuulemisensa valiokunnassa oli varsin masentava tapahtuma. Siis ei ollut mitään ajatustakaan siitä, että haluttaisiin luoda sellainen laki, joka toimisi mahdollisimman hyvin kaikissa mahdollisissa oloissa myös ristiriitatilanteissa.

Erikosen merkittävää mielestäni tässä on se, että kun tässä on sama liikelaitos, jolla on monta eri tehtävää, funktiota, ja myös kaksi ministeriötä yläpuolella ohjaamassa tuota toimintaa, niin pystytään jo lain tasolla ohjaamaan toimintaa niin, että mahdolliset ristiriidat ennalta ehkäistään eli profylaktisesti estetään. Valitettavasti tässä suhteessa, minä nyt vaikka huvikseni syytän aikapulaa, ei rakentavahenkisesti edistytty.

Niin ajaututtiin, arvoisa puhemies, siihen, että olemme hyvin valveutuneen ed. Rinteen kanssa tehneet porukan vastalauseen, joka sisältää useamman pykälän osalta uudelleenmuotoilua, ja muotoilun pohja on ollut juuri äsken mainittu ajatus.

Se tarkoittaa sitä, että kun tämä laki alkaa hallinnollisen aseman määrittelyllä, niin siinä jo selvästi sanottaisiin, mikä osa tehtävistä on ympäristöministeriön ohjauksessa, mikä muualla.

Edelleen kun varsin olennainen osa koko hommaa on kansallisomaisuus, niin jo laissa sanottaisiin mahdollisimman tarkkaan kuvaten, mitä se kansallisomaisuus periaatteessa on, ja jo lakia säätäessä tiedettäisiin, mikä sitten asetuksella yksityiskohtaisesti säädeltäessä sitä kansallisomaisuutta on, eli että ei tässä suhteessa tulisi sellaisia

Der Spiegel -tarinoita tulevina aikoina julkisuuteen. Toisin sanoen jälleen ennalta ehkäisevästi pyrittäisiin toimimaan niin, että ristiriidat estetäisiin.

Edelleen, kun on kysymys rahoituksesta, jossa työllistämiskysymys Metsähallituksen osalta on erittäin keskeinen, niin tältäkin osalta todettaisiin tämän lain 7 §:ssä, mitenkä se rahoitus tapahtuu silloin, kun on näistä erityisistä tehtävistä kysymys, mikä otetaan tuottotavoitteista, mikä otetaan valtion talousarviosta jne. Eli oltaisiin harvinaisen selvillä pelisäännöillä liikkeellä.

Edelleen vielä, kun tässä ollaan, niin kuin tänäkin päivänä on kuultu, onneksi laajentamassa luonnonsuojelualueita ja se paljolti tapahtuu vaihtomaaoperaatioiden kautta, niin jo nyt tämän vuosikymmenen osalta todettaisiin, minkälainen vaihtomaaopotti meillä on käytettävissä. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että se potti olisi noin 300 miljoonaa markkaa, mutta kun on laskettu asiaa vähän tarkemmin, sen 300 miljoonan markan sijasta pitäisi olla 500 miljoonaa markkaa.

Jos nämä ratkaisut olisi jo valiokunnan mietinnössä yhteisesti saatu aikaiseksi, niin minä uskoisin, että olisi oltu huomattavasti paljon vanhemmalla pohjalla eteenpäinmenossa. Tämän jälkeen vielä jäisi hoitamatta koko joukko asioita, mm. hinnoittelu eli 9 §, joka kaikkien asian tuntijoiden mukaan on totaalisesti torso, mutta siinä nyt ei tehty yhtään mitään.

Arvoisa puhemies! Kun tässä nyt yön tunteina ehdimme toiseen käsittelyyn, niin siinä vaiheessa tulen tekemään ehdotuksen käsittelyn pohjasta.

Ed. S-L. A n t t i l a : Arvoisa herra puhemies! Tähän aikaan vuorokaudesta ei enää ole minusta erikosen mielestä lähteä esittelemään tarkemmin valiokunnan mietintöä, joka on jaettu kaikkien pöydille.

Ainoastaan toteaisin sen, että on kiistämätön tosiasia, että meillä ympäristönsuojelussa erilaiset näkemykset törmäävät ja se on asia, joka luo jännitteitä hallinnon kahden ministeriön välillä ja hallinnon sisällekin. Minusta tällä aikataululla, joka valiokunnalle annettiin, ei ollut mitään mahdollisuutta tätä ongelmaa lähteä ratkomaan. Niinpä me päädyimmekin hallintovaliokunnan lausunnon saatuaamme ja neuvoteltuaamme hallitusryhmien kesken ottamaan ne näkökohdat mahdollisimman pitkälle huomioon valiokunnan kannanottoina, mutta myöskin aikanaan asetuksessa, kun sitä lopulliseen muotoon laaditaan. On kieltämättä totta, että hallintovaliokun-

ta laati hyvin perusteellisen lausunnon tästä esityksestä.

Kysymys on siitä, että jatkossa pitäisi miettiä, millä tavalla toimitaan niin, että mahdollisimman paljon myöskin voidaan ottaa huomioon ekologiset kestävästi käytön periaatteet. Mutta minusta pitäisi myöskin miettiä sitä, että ympäristönsuojelu on toki muutakin kuin reservaatien varaamista.

Ed. P o l v i n e n : Herra puhemies! Hallituksen esitys laiksi metsähallituksen liikelaitostamisesta on valmisteltu aivan liian kiireellisenä budjettilakina, ilman että siinä olisi arvioitu metsähallituksen liikelaitostamisen merkittäviä laajempia yhteiskunnallisia vaikutuksia. Tästä johtuen on lakiehdotuksessa perusteluineen tarkasteltu aivan liian kapea-alaisesti vain sitä, mitä vaikutuksia liikelaitostamisesta olisi itselleen metsähallitukselle.

On jäänyt kokonaan huomioon ottamatta se, missä metsähallituksen pääasialliset toiminnot maantieteellisesti tapahtuvat. Nämäkin perustelut ovat tehdyt hyvin lyhyellä aikajänteellä. Hallituksen esityksen 2 §:ssä ei oteta lainkaan huomioon metsähallituksen hallinnassa olevien maaja vesialueiden sijaintialueiden väestön, yrittäjien ja kuntien asemaa. Tasapuolisuusvaatimusta ei ole otettu huomioon siten, että metsähallituksen olisi edistettävä toiminnassaan tasapuolisesti hallinnassa olevien alueiden käyttöä ja palveluja. Tavoitteet olisivat asetettava näiden alueiden sijaintikuntien, paikallisen väestön ja alueella toimivien yrittäjien kokonaisedun mukaisesti ottaen huomioon tarvittava suojelu ja metsän käsittely kestävässä kehityksessä mukaisesti.

Tällaista laaja-alaista lakia ei saisi missään tapauksessa käsitellä ns. budjettilakina. Tästä johtuen perustelut ontuvat ja ovat myöskin epäluotettavia. Huomioon ottaen perustelujen kapea-alaisuuden ja ne kielteiset tekijät, jotka lain perusteluissa on sivuutettu, katson ettei metsähallitusta pidä ollenkaan liikelaitostaa.

Metsähallituksen kehittäminen on sen sijaan välttämätöntä, mutta se voidaan toteuttaa ilman liikelaitostamistakin. Kehittämistyö tulisikin käynnistää välittömästi. Yhteiskunnallisten velvoitteiden vuoksi metsähallitusta ei voida pitää puhtaana liikelaitoksena.

Metsähallituksen liikelaitostaminen merkitsisi mm. sitä, että puunkorjuu täyskoneellistuisi hyvin nopeasti vähintään yhtä korkeaksi kuin se jo tällä hetkellä on yksityismetsäteollisuudessa. Koneellisen puunkorjuun voimakas lisääntymi-

nen merkitsisi mm. sitä, että metsähallituksen palveluksessa olevien työntekijöiden ja toimihenkilöiden määrä vähenee nykyisestäään varovaisestikin arvioiden puolella muutamassa vuodessa. Samalla metsien käsittely raaistuu huomattavasti ja metsähallitusta koskeva, tässä tapauksessa oikeutettu arvostelu lisääntyy. Maaseudun autioituminen lisääntyy erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa, mikä näkyy myös näiden alueiden taajamien palveluvarustuksessa. Työntekoon perustuvat yhteiskunnan verotulot laskevat välittömät ja välilliset tekijät huomioon ottaen kymmenillä miljoonilla markoilla vuodessa. Samalla työttömyysturva- ja sosiaaliturvamenot lisääntyvät vähintään verotulojen menetystä vastaavilla summilla. Metsien hoito- ja uudistustyöt tulevat ainakin pitemmällä aikavälillä huomattavasti nykyistä huomattavasti suoritetuksi. Näiden kuntien, joiden alueella on paljon metsähallituksen maita, verotulot entisestään romahtavat.

Mitä tulee paikallisten asukkaiden metsästys-, kalastus- ja muihin perinteisiin jokamiehenoikeuksiin, niin niidenkään säilymisestä perinteisessä ja nykyisessä muodossa ei ole mitään varmuutta.

Metsähallitukselle liikelaitoksena kuuluvien yhteiskunnallisten tehtävien, kuten työllistämismenpiteiden hoidon, suunnitelmallisuus ja rahoitus ovat jääneet täysin auki. Tämä olisi pitänyt ratkaista jo lain valmistelun yhteydessä ja sanoa selvästi laissa, että näistä tehtävistä aiheutuvat kustannukset otetaan huomioon vähentävänä tekijänä tulostavoitetta asetettaessa, kuten valiokunnan vähemmistö on esittänyt.

Myös hallinnollinen asema on jäänyt rajaa-matta. Jo valiokuntakäsittelyn aikana tuli aivan liian vahvasti esiin kahden eri ministeriön käsitykset ja mielipiteet hakkuiden, suojelun, työllistämisen, hinnoittelun ja korvausten osalta.

Lain eduskuntakäsittelyn aikana on tullut hyvin selville se, että näitten kovin erilaisten ja moninaisten tehtävien yhteensovittaminen on käytännössä hyvin vaikeaa ja samaan liikelaitokseen ei ole ollenkaan helppoa ja ongelmattonta näitten tehtävien sovittaminen. Muun muassa edellä esille tuomistani asioista johtuen tällaisen lain on oltava selkeä siinä, mitä se käytännössä tarkoittaa.

Niissä yhteiskunnallisissa oloissa, joissa nyt maamme elää, jokainen olemassa oleva työpaikka on säilyttämisen arvoinen. Liikelaitostamiskaavailujen sijasta eduskunnan tulisikin kiinnittää huomio siihen, että metsähallitus omalta osaltaan on tukemassa paikallista elinkeinotoimintaa

ja luomassa yhteistyössä uusia työpaikkoja, kuten muutkin paikalliset maanomistajat ja yrittäjät. Tähän on hyvät mahdollisuudet alentamalla koneellistamisastetta nykyisestäään. Myös puisto- ja suojelualueitten hoitoon ja reitistöjen kunnossapitoon ja rakentamiseen yhteistyössä paikallisten matkailuyrittäjien kanssa tarvitaan uusia pysyviä työpaikkoja. Yhtenä esimerkkinä mainitaan Kuhmon Ystävyyspuiston tarvitsemat ja moneen kertaan luvatut 18 virkaa ja tointa, jotka tuleekin täyttää välittömästi. Näin menetellen metsähallitukseen avautuisi nopeasti noin tuhat uutta työpaikkaa, ainakin tämän verran. Työttömyytemme kokonaismäärä huomioon ottaen tällainen tuhannen metsäalan työttömän työntekijän työllistäminen on vähäinen toimi. Kuitenkin tällä olisi myönteinen merkityksensä metsähallituksen julkiselle imagolle ja myös pyrkimyksille lamasta poispääsemiseksi.

Hallintovaliokunta esittikin lausunnossaan erittäin hyviä parannusesityksiä. Lausunnon henki oli, että lakiehdotus tulisi vetää eduskunnasta pois uudelleen valmisteltavaksi. Myös asiiantuntijakuuleminen vahvisti tätä käsitystä. On erittäin valitettavaa, että maa- ja metsätalousvaliokunnan enemmistö ei ottanut kuuleviin korviinkaan hallintovaliokunnan parannusehdotuksia. Hallituksen olisi pitänyt tehdä asiasta omat johtopäätöksensä ja vetää ehdotus pois.

Koska laki on jäänyt näin huonolle valmistelulle eikä sovellu tällaisenaan tämän päivän eikä huomisen käytäntöön ja tarpeisiin, kolmannessa käsittelyssä tulen esittämään lain hylkäämistä.

Ed. T e n i l ä : Herra puhemies! Metsähallituksen maista valtaosa on pohjoisessa. Siksi metsähallituksen liikelaitostamisen vaikutus myös metsästys- ja kalastuslupien hinnoitteluun eli hinnoittelupykälään on erittäin suuri erityisesti eräihmisten osalta. Metsästyslain 8 §:ssä otsikon ”Kuntalaisen oikeus metsästää valtion alueella” alla todetaan: ”Henkilöllä, jonka kotipaikka on Lapin lääniin kuuluvassa kunnassa tai Kajaanin, Hyrynsalmen, Kuhmon, Kuusamon, Paltamon, Pudasjärven, Puolangan, Ristijärven, Sotkamon, Suomussalmen, Taivalkosken, Vaalan tai Vuolijoen kunnassa, on oikeus metsästää kotikunnassaan valtion omistamilla alueilla.”

Nyt ollaan liikelaitostamisen myötä metsähallituksen osalta joutumassa sellaiseen uuteen tilanteeseen, että mainituilla alueilla näissä kunnissa, joissa on valtion maita, on oikeus vapaaseen metsästämiseen. Tämä kuulostaa saivartelulta, kun minä puhun ”paikkakuntalaisista” ja ”seutukun-

talaisista”, mutta tällä on suuri käytännön merkitys, koska sillä, joka asuu siinä kunnassa, on siis vapaa oikeus valtion mailla metsästämiseen, mutta se, joka ei asukaan sellaisessa kunnassa pohjoisessa tai Kainuun puolella, jossa on valtion maita, joutuukin normaalin kohtelun kohteeksi eli mak samaan metsästyslupasta korkea hintaa, eli tulee erittäin omalaatuinen tilanne. Kemissä asuva metsästäjä, kemiläinen maaton kaupunkilaismetsästäjä, mennessään Simon puolelle valtion maalle metsästämään joutuu maksamaan korkea normaalia hintaa. Simolainen metsästäjä siinä viiden kilometrin päässä metsästää vapaasti valtion mailla, joita metsähallitus hallitsee. Pohjoisessa on reikäleipäkuntia aika paljon, joissa ei valtion maita ole. Nyt käytäntö siis muuttuu, ja sitä on jo muutettu. Esimerkiksi Kemien metsästäjien osalta korotukset ovat olleet jopa 1 000 prosenttia metsästysmaksujen osalta eli on nostettu todella huomasti metsästyslupien hintaa.

Siksi tässä laissa pitäisi nyt selvästi muuttaa sanontaa niin, että kysymys on ”seutukunnalla asuvan” edusta, jolloin myös kaupunkilaismetsästäjät, jotka asuvat esimerkiksi Kemissä, Rovaniemellä, Kajaanissa, Torniossa tai jollakin muulla semmoisella alueella, missä valtion maita ei ole, voivat sillä seudulla valtion mailla metsästää samoin eduin kuin ne maalaiskuntien puolella asuvat, joiden kuntien alueella on valtion maita. Tästä on tullut Lapissa erittäin suuri riitakysymys, koska on selvää, että jos maalaiskunnan puolella asuva metsästää vapaasti, mutta kaupungissa asuva maksaa esimerkiksi 700 markkaa vuodessa metsästyslupamaksuja, niin eihän sitä tilannetta koeta oikeudenmukaiseksi, koska kaupunkilaiset pohjoisessa osallistuvat jatkuvasti myös riistanhoitotyöhön.

Tämä tilanne on nyt syntymässä liikelaitostamisen myötä ja jo käyttöön otettujen ennakoivien päätösten seurauksena. Kun mennään liikelaitostamiseen se tarkoittaa sitä, että hinnoittelussakin pyritään siihen, että tulee tuottoa, voittoa. Minä olen toisessa käsittelyssä ehdottamassa, että sana ”paikallinen” muutetaan sanaksi ”seutukunnalla asuva”. Tällä on juridinen merkitys. Niin kuin metsästyslaista jo kävi ilmi, ”paikallinen” tarkoittaa kunnassa asuvaa. ”Seutukunnalla asuva” tarkoittaa sillä seudulla asuvaa. Tämä ”seutukunnalla asuva” tulee aluelaista, ja se on eri asia.

Minä ihmettelen, että valiokuntakäsittelyssä sosialidemokraatit, jotka ovat muuten puhuneet maattomien metsästäjien puolesta, hyökkäsivät erittäin aggressiivisesti tätä esitystä vastaan, eri-

tyisesti ed. Rajamäki, joka on oikein saarnannut kaupunkilaismetsästäjien, maattomien metsästäjien, puolesta. Hän ei joko ymmärtänyt tai ei halunnut ymmärtää tai on jotenkin sokea pohjoisten ihmisiä ja siellä asuvia kaupunkilaisia kohtaan. Mehän yritämme muuttaa tällä esityksellä sitä tilannetta, joka siellä on, ettei synny tätä tilannetta, joka nyt on siis syntymässä, että kemiläinen maksaa mennessään Simoon 720 markkaa metsästyslupasta, mutta toisen kunnan puolella kilometrin päässä ei makseta siitä mitään. Kuitenkin tehdään samaa riistanhoitotyötä täsmälleen samoilla alueilla. Tällä muutoksella, jota minä esitan, päästäisiin tästä ongelmasta eli metsähallitus velvoitettaisiin ottamaan huomioon myös tämmöisten ihmisten edut ja hinnoittelusaan noudattamaan järkevää politiikkaa myös niiden osalta, jotka asuvat kaupungeissa pohjoisessa ja niillä alueilla, jotka metsästyslaissa luokitellaan vapaan metsästysoikeuden alueiksi.

Kyllä kokoomuslaisetkin olivat aika aggressiivisen tuntuisia tässä suhteessa. En ymmärrä heidän logiikkaansa, koska hekin ovat muissa yhteyksissä puhuneet siitä, että maattomien kaupunkilaismetsästäjien etua pitäisi katsoa. En minä päässyt kärryille koko logiikasta, miksi nyt ei voitu hoitaa tätä asiaa metsähallituksen hinnoittelun osalta. Erityisesti, niin kuin sanoin, ihmetelen ed. Rajamäen aggressiivisuutta, kun hän hyökkäsi tätä esitystä vastaan, koska tässä oltiin nimenomaan maattomien kaupunkilaismetsästäjien asiassa, jotka sattuvat asumaan Kajaanin, Kemin, Rovaniemen tai Tornion kaupungissa.

Minä toivon, että tätä vielä vähän harkittaisiin. Minun esityksessäni on yhden sanan muutos, mutta sillä on suuri merkitys käytännössä, koska silloin voidaan joustavasti hoitaa myös niiden osalta tämä tilanne, jotka sattuvat olemaan siellä kaupungin puolella.

Ed. S a a r i o : Herra puhemies! Ed. Tenniläle on aivan välttämättä sanottava, että nimenomaan nyt käsitteillä oleva laki metsähallituksesta ei ole se laki, jossa selvitetään metsästyksen liittyviä yksityiskohtia. Metsästyslaki on aika lailla selkeästi määritellyt ne reunaehdot, joilla Suomessa metsästystä harjoitetaan. Se, että siellä tarjotaan mahdollisuus eräiden kuntien asukkaille vapaaseen metsästysoikeuteen oman kunnan alueella sijaitsevilla valtion mailla, merkitsee kyläerinomaista ja poikkeuksellista etua juuri niille ihmisille ja erityisesti pohjoisen alueen ihmisille.

Nyt on syytä korostaa myös sitä seikkaa, että metsähallitus ei ole ollut kovin innokas korottele-

maan metsästyslupien hintoja. Edellinen korotus tapahtui vuonna 85, ja nyt on ollut toinen korotus, joten tämän kaltaiset korotusprosentit, joita ed. Tennilä täällä ilmoitti, ovat kyllä tuulesta temmatut. Minulla on käsissäni informaatiota asiasta, ja todettakoon, että kun esimerkiksi rovaniemeläinen metsästäjä, jonka puolesta edustaja ei puhunut, sai 150 markan kausiluvalla metsästyslupaan noin 50 000—120 000 hehtaarin alueelle, hän saa nyt 420 markan kausiluvalla 400 000 hehtaarin alueella tilaisuuden harjoittaa tapion karjan pyyntiä. Ei tässä nyt aivan mahdollisuuksien puolesta oikeudenloukkauksesta ole kysymys.

Ed. T e n n i l ä : Herra puhemies! Kysymys on vain siitä, että metsähallitus noudattaisi tämmöistä kohtuullisuuden, järkevyyden ja tasapuolisuuden linjaa omilla reviereillään eli pohjoisessa, tästä ollaan luopumassa, kun liikelaitostuminen tulee. Eli nyt ruvetaan rahastamaan kaupunkilaismetsästäjiä. Jos korotus on 1 000 prosenttia, niin eihän sitä kukaan pidä oikeutettuna eikä hyväksyttävänä, ja tämmöistä on tapahtunut. Tietysti ed. Saario saattaa olla sellainen hehtaariampuja, että hän tarvitsee 400 000 hehtaarin alueita.

Mutta kysymys on siitä, että korotukset ovat olleet erittäin kovia ja kuka tietää, mihin tämä johtaa, jollei tähän nyt tule selvästi sitä, että myös kaupungissa asuvat ovat siellä tiettyssä metsähallituksen erityissuojelussa? Aikaisemmin hinnat sovittiin paikallisten metsästäjäyhdistysten ja metsähallituksen välillä kohtuullisiksi. Mutta kun mentiin liikelaitoshommaan, niin näyttää siltä, että linja repeää ja maattomat kaupunkilaismetsästäjät ovat niitä, jotka alkavat maksaa myös pohjoisessa.

Ed. L a h i k a i n e n : Arvoisa puhemies! Halusin tähän keskusteluun todeta sen, että metsähallituksen liikelaitostamishdotus on osa sitä hallinnon kehittämistyötä, jonka äärellä me olemme olleet monessa muussakin asiassa monen muunkin sektorin osalta. Tässähän on tavoitteena kehittää valtion luonnonvarojen hoitoa, käyttöä ja suojelua siten, että metsähallitus voi toimia nykyistä tehokkaammin ja markkinatilanteiden vaatimuksiin vastaten ottaen kuitenkin samalla huomioon luonnonsuojelulliset näkökulmat.

Keskeisin ongelma tämän lain käsittelyssä on ollut paitsi se, että tämä hallinnonala organisoi- tuu kahden ministeriön, ympäristö- ja maa- ja metsätalousministeriön alaisuuteen, mikä aiheuttaa jännitteitä näiden kesken, niin myös se, että metsähallitus ei ole puhdas liikelaitos, vaan

sen tehtäviin liittyy myös nk. yhteiskunnallisia velvoitteita. Mutta katson, että silloin kun puhutaan samoista hehtaareista, joilla on monenlaisia asioita tehtävä, niin kuitenkin yhden haltijan pitää niitä hallita, ja mielestäni metsähallitus on se oikea elin tässä tilanteessa. Olkoonkin että tämän lain käsittely on ollut kovin kiireellinen, katson, että tämä laki tulisi kuitenkin hyväksyä.

Mitä tulee ed. Tennilän puheenvuoroon oikeuksista pohjoisen asukkaille, niin kyllä metsästyslain käsittelyn yhteydessä olemme moneen kertaan tämän asian kanssa olleet tekemisissä, ja voin kyllä sen todeta, että pohjoisen asukkailla on mahdollisuus käyttää näitä luonnon antimia monin verroin hyödykseen.

Ed. Tennilä: Herra puhemies! En minä pitkään rupea ed. Lahikaisen kanssa metsästyksessä väittelemään, mutta vielä selvennän äskeistä esitystäni sillä, kun se tuli esille, että kun minä "seutukuntaa" ehdotan, niin metsähallituksella on maita kyllä ympäri maankin, eli tämä oikeus tulisi koskemaan muitakin kuin pohjoisessa asuvia siltä osin, kuin metsähallitus sitä haluaisi käytäntöön viedä. Eli mahdollisuus siihen nyt annettaisiin. Jos lakia ei muuteta, silloin ollaan siinä tilanteessa, voiko metsähallitus ja haluaako se olla mitenkään joustava niitä kohtaan, joilla maita ei ole tai jotka eivät asu sellaisten kuntien alueella, missä vapaa metsästysoikeus muutoin on olemassa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotukset opintotukilaiksi ja laiksi asumistukilain 2 ja 15 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 226

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 25

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 25.

Keskustelu:

Ed. Hacklin: Arvoisa puhemies! Opintotukea uudistettiin viimeksi vuonna 1992. Silloin tärkeimmät muutokset olivat, että uudet opintolainat tulivat markkinakorkoisiksi ja korkeakouluopiskelijoiden opintorahaa korotettiin noin

2/3:lla 1 570 markkaan. Silloin kannoimme huolta siitä, että koko laaja keskiasteen opiskelijajoukko jätettiin uudistuksen ulkopuolelle eli heidän opintorahansa jäi silloin entiselleen.

Nyt tässä lakiuudistuksessa virhettä korjataan ja keskiasteen opiskelijat tulevat korotetun opintotuen piiriin, nimenomaan opintorahan piiriin, mutta eivät kuitenkaan ihan sille tasolle kuin korkeakouluopiskelijat.

Toiseksi tässä laissa siirretään opintotuen toimeenpano, maksatus ja hallinnointi Kansaneläkelaitokselle.

Kolmanneksi opintotukea selkiytetään sillä tavalla, että useita opintotukea koskevia lakeja yhdistetään samaan lakiin.

Eli tämä lainsäädäntö on oikean suuntainen, mutta opintotukeen jää edelleenkin useita ongelmia.

Pahin niistä on opintotuen alhaisuus verrattuna muuhun perusturvaan. Työttömyysturva ja myös kansaneläketurva, perusturva, on huomattavasti korkeampi kuin opintoraha.

Erityinen ongelma on ikärajat ja opintotuen määrä. Nimittäin vasta yli 20-vuotias saa täyttää opintorahaa, 1 570 markkaa korkeakouluopiskelijoilla ja 1 300 markkaa keskiasteen opiskelijoilla. Alle 20-vuotiaat saavat alemmaa opintorahaa riippuen siitä, asuvatko vanhempien luona vai itsenäisesti. Kaikkein pienintä opintorahaa saavat vanhempien luona asuvat alle 20-vuotiaat, mutta erityisen vaikeaan asemaan jäävät alle 20-vuotiaat itsenäisesti asuvat opiskelijat, varsinkin korkeakouluopiskelijat, jotka harvemmin voivat asua vanhempiensa luona. Heidän opintorahansa on 750 markkaa, joka on todella aivan liian pieni. Tämä pienuus lykkää monen opiskelijan opintojen aloitusajankohtaa. Odotetaan 20 vuoden ikää, että saataisiin korkeampaa opintotukea.

Kolmas ongelma on tarveharkinta, joka opintorahan suhteen säilyy muiden kuin korkeakouluopiskelijoiden osalta.

Toisessa käsittelyssä tulemme mainittujen ja muiden puutteiden osalta esittämään pykälämuutoksia.

Ed. Astala: Arvoisa puhemies! Oppositio on tehnyt sivistysvaliokunnassa vastalauseen opintotukiasiasta. Kuten ed. Hacklin jo esitti, tulemme tekemään toisessa käsittelyssä pykälämuutosehdotuksia, ensinnä 7 §:ään, joka käsittelee opintotukeen oikeuttavaa aikaa. Meidän mielestämme korkeakouluopiskelijoille pitää myöskin mahdollistaa enintään yhden opintovuoden

ylitys opintotukeen oikeuttavaan enimmäisajkaan, koska elämäntilanne voi olla sellainen, että ei ole mahdollista opiskella siinä ajassa, kuin on laissa säädetty.

Edelleen oppositio esittää 11 §:ään muutosta eli opintorahan määrää esitetään lisättäväksi.

17 §:ään, joka käsittelee tulojen vaikutusta opintotukeen, tulemme esittämään tuloajan nostamista 2 400 markkaan kuukaudessa.

Edelleen oppositio esittää, että 19 § poistetaan ja että 34 §:ään, joka käsittelee valtiontakauksen voimassaoloa, lisätään uusi momentti, joka takaisi sen, että valtiontakaus olisi voimassa myöskin, jos luottolaitos ja lainansaaja sopivat toisin maksatuksista. Silloin korkojen pääomittaminen ei enää olisi pakollista.

Sen lisäksi oppositio tulee esittämään kolmea ponsilausemaa kolmannessa käsittelyssä.

Yhdyn siis ed. Hacklinin esittämiin kannanotoihin. Nämä muutokset tulemme tekemään aikaan.

Ed. A u l a : Arvoisa puhemies! Tätä keskustelua opintotukilainsäädännön uudistamisesta on mielenkiintoista verrata vuosi sitten käytyyn keskusteluun. Myrsky on sen jälkeen kovin paljon tyyntynyt, koska järjestelmä on osoittautunut perusratkaisuiltaan oikeaksi etenkin siksi, että markkinakorot ovat nyt huomattavasti laskeneet ja uusi järjestelmä, joka on opintorahapainotteinen, osoittaa myös hyvät puolensa.

Järjestelmän ongelmista olen samaa mieltä ed. Hacklinin kanssa. Nehän koskevat erityisesti alle 20-vuotiaiden opintorahaa, joka on alhaisempi tasoltaan kuin yli 20-vuotiailla. Lisäksi keskiasteella alle 20-vuotiailla vielä säilyy vanhempien tuloihin perustuva tarveharkinta. Mielestäni olimme valiokunnassa hyvin yksimielisiä siitä, että nämä ne ongelmat ovat, ja nämä olisikin korjattava heti, kun se valtiontalouden kannalta on mahdollista.

Haluan myös kiirehtiä opetusministeriöstä lakiesitystä siitä, että päätoimiset iltaopiskelijat saatetaan opintotuen piiriin. Heidän osaltaan on ollut erittäin paljon epäselvyyksiä opintotuen ja työttömyysturvan yhteensovittamisessa. Tämä muutos kyllä korjaisi monta ongelmaa.

Ed. R ä t y : Arvoisa puhemies! Ongelmahan on opiskelijoiden kohdalla tällä hetkellä nimenomaan korko, joka on sidottu markkinakorkoon. Sen johdosta hyvin suuri määrä opiskelijoita on jättänyt ottamatta opintolainaa pankista. Mielestäni valtioneuvoston tulisi tässä asiassa

olla erittäin aktiivinen, että se neuvottelisi pankkijärjestelmän kanssa opiskelijoille koron, joka pysyisi vakaana. Se voisi olla jossakin 8—9 prosentin tietämissä, niin että kun markkinakorot lähtevät nousuun, sen yli opiskelijoilla ei missään tapauksessa korot menisi. Tällainen pitkäaikainen ennakkotieto opiskelijoille takaisi sen turvallisuuden, että kun ottaa opintolainan, voi opiskella rauhassa ja keskittyä opiskelemaan nimenomaan opintolainan turvin. Tällä hetkellä, kun laina on markkinakorkoon sidottu, opiskelijat ovat jättäneet lainoja ottamatta ja näin he ovat taloudellisten ahdinkojen vuoksi joutuneet keskeyttämään opintojaan sekä lähtemään työelämään. Moni on joutunut keskeyttämään opintonsa nimenomaan tämän seikan johdosta. Tämä on erittäin vahva vetoamus valtioneuvostoa kohtaan. Tässä tulisi ministerin olla aktiivinen.

Ed. H a c k l i n : Arvoisa puhemies! Toteaisin, että tähän aikaan yöstä ei enää niin kovin paljon myrskyä ole mahdollista syntyä, vaikka ehkä aihetta vielä olisi. Viime kerralla, kun opintotukilaista keskusteltiin, siis vuonna 92, myrsky liittyi kahteen asiaan: opintolainojen sitomiseen markkinakorkoihin, jotka silloin olivat hirveän korkealla, niin kuin muistetaan, ja siihen, että keskiasteen opiskelijat jäivät ulkopuolelle. Nyt markkinakorot ovat laskeneet. Tosin opiskelijat eivät vielä uskalla ottaa opintolainaa epävarmuuden vuoksi, miten korot liikkuvat. Mutta nyt myrskyn aihe on siinä, että vanhat opintolainat ovat jääneet liian korkeakorkoisiksi. Tulemme kolmannessa käsittelyssä esittämään ponnin, että tätä asiaa hoidettaisiin.

Ministeri I s o h o o k a n a - A s u n m a a : Arvoisa puhemies! Ed. Rädylle haluan aivan lyhyesti vain huomauttaa, että tietääkseni mikään opiskelijajärjestö ei sitä järjestelmää aja eikä halua, johon ed. Rätty viittasi, vaan juuri siitä järjestelmästä on haluttu pois eli on haluttu opintorahapainotteiseen opintotukeen ja vapaaseen markkinakorkolainaan. Jokainen opiskelija ottaa sen verran lainaa kuin opintorahan jälkeen tarvitsee. Tässä mielessä ed. Rätty saa turhaan valtioneuvostolta odottaa ehdotusta, joka merkisi paluuta vanhaan, erittäin hankalaan ja epätydyttävään järjestelmään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

**4) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 52
(HE 296)**

Täysistunto lopetetaan lauantaina 4 päivänä
joulukuuta kello 0.28.

pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuk-
sen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysis-
tunto on tänään lauantaina kello 0.40.
